

Resultatrapport

Mål og bakgrunn for prosjektet

Prosjektet har hatt som mål å bygge opp forskningsbasert kunnskap om hvordan IKT inngår i og endrer vilkårene for demokrati. Dette prosjektet er spesielt rettet mot lokaldemokratiet fordi det trengs nye studier av dette styringsnivået påvirkes av ny teknologi. I prosjektet søkes det kunnskap om hvordan IKT inngår i det lokale offentlige rom og hvordan vilkårene for deltakelse, diskurs og påvirkning fra innbyggerne endres, og kunnskap om hvordan IKT påvirker og endrer vilkårene for politisk engasjement. Prosjektet skal også bidra til å evaluere og utvikle IKT-baserte tiltak for utvikling av lokaldemokratiet.

b) Forskningsspørsmålene:

Skaper tilgangen til IKT både blant politikere, i kommuneadministrasjonen, i media og blant innbyggerne et nytt virtuelt offentlige rom? Er denne nye offentligheten i så fall komplementær eller konkurrerende med de "gamle" offentlighetene?

Bidrar fenomener som e-demokrati og e-forvaltning til å styrke, eventuelt svekke de folkevalgtes stilling? Fører økt bruk av IKT til at kommuneadministrasjonen overtar deler av politikernes funksjoner og roller?

Bakgrunnen for prosjektet var, som det også står i prosjektskissen, at NIBR og IMK fant hverandre som partnere for et prosjekt som tok utgangspunkt i at utviklingen av nettverkssamfunnet framstod som en stadig større utfordring for demokratiet på lokalt så vel som nasjonalt nivå. Fragmentering av det offentlige rom, oppsplitting og nyskaping av kollektive identiteter og framvekst av en rekke nye kommunikasjonsmedier, skapte nye mediekulturelle uttrykk. Utviklingen falt sammen med en tiltakende misnøye med og mangel på tillit til det tradisjonelle representative styringssystemet, spesielt blant unge. Dette krevde fornyelse både av praksis og av etablerte demokratibegrep. Prosjektet tok utgangspunkt i disse utfordringene, som i første rekke er politiske, og ikke tekniske. I utviklingen av lokaldemokratiet må vi forholde oss til at flere og flere mennesker bruker informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT) aktivt, spesielt de unge. Derfor rettes fokus mot de muligheter og utfordringer som ligger i bruk av IKT for å styrke lokaldemokratiets funksjonsmåte og legitimitet, uten dermed å henfalle til teknologisk determinisme. Intensjonen med dette prosjektet var å se IKT i et bredt perspektiv – gjennom å inkludere flere aspekter ved lokaldemokratiet i studiet av et lite antall kommuner.

Prosjektgjennomføring og ressursbruk.

Prosjektet er *i all hovedsak gjennomført i henhold til prosjektplanen* (se prosjektbeskrivelse), med noen unntak:

- publikasjonene kommer noe senere enn antatt i den første søknaden. Dette har direkte sammenheng med at stipendiaten ikke ble tilsatt før mars 2004, og dermed ble prosjektperioden forskjøvet. I tillegg har det har tatt noe lengre tid enn antatt å få samlet inn, analysert og publisert et omfattende datamateriale. Til gjengjeld kommer det flere publikasjoner.

- Prosjektet kommer ikke ut med egen fagbok på norsk, men har endret publiseringsstrategien i henhold til insentivstrukturen i tellekantsystemet med mer vekt på internasjonale artikler. ILD samarbeider i stedet med PAP, Internett i endring og Medieestetikk om boka *Digitale dilemmaer* som kommer ut i 2007.
- Det kommer *to*, istedenfor én, doktoravhandlinger ut av prosjektet.
- Vi har ikke søkt om egen fagkonferanse for Phd-studenter, men har prioritert å støtte deltakelse på relevante Phd-seminarer for våre to doktorander.
- Vi har ikke laget elektronisk brukerhåndbok for kommunene – dette behovet er blitt fylt av KRD og mange andre instanser.

Hoveddelen av prosjektets økonomiske ressurser er gått til lønn for én stipendiat ved IMK og to forskere ved NIBR.. Prosjektet har også hatt tilsatte vit.ass.er i hele perioden, som har gitt uvurderlig assistanse til alle prosjektets aktive forskere. Prosjektleder ved IMK og stedfortredende prosjektleder, som nå er tilsatt ved HiO, har lagt inn egenandeler i prosjektet i form av egen forskningstid og ressurser ved sine respektive arbeidsteder. Det samme har en forsker ved HiO. I tillegg har vi omdisponert midler fra noen aktiviteter vi ikke gjennomfører, til *atskillig mer omfattende datainnsamling* enn opprinnelig planlagt (se under), noe som har resultert i at prosjektet disponerer et stort og svært rikt datamateriale. Vi har også omdisponert mye midler til *språkvask og oversettelse* som vi ikke hadde med i budsjettet fra starten, men som er blitt en stor og helt nødvendig kostnad.

Prosjektet har brukt lite midler på møter og konferanser i egen regi, mer på deltakelse på faglige konferanser for å presentere papere. Stipendiat Beathe Due var ni måneder på forskningsopphold ved Dublin University College, noe vi heller ikke hadde lagt inn i prosjektet, men har gitt støtte til. Prosjektet har hatt mange møter og flere skrive-/tekstseminarer, men disse har vært lite kostnadskrevende ettersom både kortere og lengre møter har vært avholdt i lokalene til UiO, HiO og NIBR.

Vi mener ressursbruken har vært effektiv og samsvarende med intensjonene i den opprinnelige prosjektskissen.

Resultater og mål

Prosjektet bruker en rekke ulike metoder og datasett. Her er en oversikt:

- Fire casekommuner: Førde, Stavanger, Drammen og Tromsø
- Intervjudata – politikere, administrasjon, lokale medier, nettdebattanter. Ca 65 kvalitative intervjuer
- Surveydata – utvalg av befolkningen i casekommunene (N=1275), politikere i casekommuner (N=100) og landsomfattende politikersurvey (N=750), ordførersurvey (N=270), rådmannssurvey (N=238). Korte, skriftlige intervjuer med litt over 1000 skoleungdommer.
- Innholdsanalyser av kommunale nettsider og nettdebatter i region- og lokalaviser.

De kvalitative intervjuene er analysert ved hjelp av metoder hentet fra tekst- og dokumentanalyse, mens surveymaterialet er analysert gjennom statistiske metoder som tabellanalyser, regresjon m.m..

Det underliggende spørsmålene for prosjektets første problemstilling er om digital kommunikasjon styrker lokaldemokratiet, og i så fall på hvilke måter? Dette har vi i første rekke undersøkt ved å se på kontakten mellom folkevalgte og velgere gjennom epost, bruk av hjemmesider og undersøkelser av innhold og deltakelse i nettdebatter i lokalavisene. De første resultatene tyder klart på at e-post er blitt en viktig kommunikasjonskanal mellom innbyggere og folkevalgte, og de folkevalgte har stor tillit til e-postmediet, men mindre tillit til kommunikasjonen som skjer i elektroniske nettdebatter (e-debatter).

Begge doktoravhandlingene i prosjektet er skrevet under dette hovedprosjektet. Den første handler om nettdebattens plass i lokaldemokratiet (Winsvold), den andre har hovedfokus på ungdoms forståelse av politikk og forholdet mellom politikkforståelse og teknologianvendelser.

Viktigste funn i kortformat:

Nettdebattene i (lokal)avisenes nettaviser er blitt nytt forum for politisk debatt, men deres status er uklar

Nettdebattene foregår i de tradisjonelle mediene, ikke på kommunenes hjemmesider: Kommunenes nettsider har i noen tilfeller debattforum, men det er lite eller ingen aktivitet på dem.

Kjønn og utdanning har betydning for deltakelsen på nett og i tradisjonelle medier:

- Yngre, politisk aktive menn er de mest aktive nettdebattantene.
- Eldre, politisk aktive menn med høy utdanning skriver flest leserbrev.
- 40 prosent av de som deltar i nettdebatter skriver også leserbrev.

Tilgang er et mindre problem enn deltakelse og synlighet på nettet:

- I prinsippet tilgjengelig for alle som har Internett, dvs. ca 80 prosent av befolkningen, mens ca 70 prosent sier at de bruker det.
- Færre eldre enn yngre har tilgang.
- Nettdebattene er synlig bare for en liten del av befolkningen, og en noe større del av politikerne, i begge grupper er det flere i Stavanger enn i Drammen som kjenner nettavisenes debatter.
- Nettdebattene i lokalavisenes internettutgaver er klart mindre synlig enn leserbrevene i de trykte utgavene.

Nettdebattene framstår som en læringsarena for politisk debatt, men ikke som en arena for politisk innflytelse:

- Deltakerne har mange ulike motiver
- Anonymitet oppfattes som en fordel ved nettdebattene framfor papiravisenes debattsider
- Nettdebattene framstår som en "kvasioffentlighet" for deltakerne, de oppfattes som arenaer som bare delvis er del av den offentlige samtalen i lokaldemokratiet.
- Argumenter og synspunkter fra nettdebattene kommer først inn i den politiske offentligheten og eventuelt i den politiske beslutningsprosessen når de framføres i et annet forum, som for eksempel ved at politikere henter dem opp.

Påvirkning av den lokale meningsdanningen

- 20 prosent av de som leser nettdebattene mener de lærer mye av det
- En del politikere mener det er viktig å følge med i nettdebattene for å vite hva folk er opptatt av
- 34 prosent av politikerne i casekommunene har brukt argumenter fra nettdebatter i politiske diskusjoner
- Journalistene tar ikke nettdebattene seriøst og refererer så å si ikke (Winsvold 2007).

Konklusjoner om nettdebattens betydning er at den er nokså åpen, lite synlig, men at de har en viss innflytelse på meningsdanning og dagsorden, spesielt ved at de leses av politikere.

Ungdom og politikforståelse – mangfold av stemmer

- Et stort flertall av førstegangsvelgerne vil bruke stemmeretten ved lokalvalget.
- Blant dem som ikke vil stemme, er det ulike begrunnelser, fra de som aktivt velger "exit" , altså ikke-deltakelse, fordi de ikke deler partienes politiske oppfatninger, til de helt apolitiske.
- Begrunnelsene for å stemme er mangfoldige, fra "borgerplikt" til aktiv deltakelse.
- Det er en utfordring for norske kommuner å skape rom for mangfoldet av politiske forståelser.
- Svarene fra ungdommene viser stor grad av sosialisering og kjennskap til demokratiet som politisk styringssystem. Få demonstrerer lite kunnskap, og viktigere, svært få uttrykker mistillit til det politiske systemet.

Teknologiforståelse og anvendelser

- Historien viser en rekke tilfeller av *viktige overraskelser* knyttet til intensjoner og formål med teknologi, og måten den faktisk tas i bruk på. Når det trekkes historiske sammenligninger mellom innføringen av digitale teknologier i kommunene og tidligere alminneliggjøring av nye teknologier, for eksempel telefonen, der ny og uventet bruk ble møtt med kritikk og skepsis, finner vi også tilsvarende motvilje mot bruken av digitale medier. Dette gjelder særlig skepsis overfor nettdebatter, de blir av politikere og kommuneansatte ikke ansett å være like seriøse som avisdebattene, heller ikke følger den et ideal om å søke konsensus og enighet.
- Kommunale hjemmesider er i mindre grad rettet mot å møte de mange forståelsene av politikk som vi finner hos førstegangsvelgere og politikere. Det er kommunenes serviceoppgaver som vises på hjemmesidene. Det er en teoretisk, men også praktisk utfordring for kommunene å legge tilrette for mangfoldet av politiske forståelser på hjemmesidene.
- Det er sterke forventninger til nye teknologiers muligheter, både i nasjonalt og globalt perspektiv. En sammenligning mellom forventninger og praksis til bruk av IKT i en norsk kommune og til et lokalt teknologisenter i Uganda, viser uventede likheter.

Hovedproblemstilling to i prosjektet omhandler hvordan forholdet mellom politikere, administrasjon og befolkning endres. Bidrar e-demokrati og e-forvaltning til å styrke de folkevalgtes stilling, eller bidrar utviklingen derimot til å svekke deres stilling vis a vis administrasjonen? Her er de viktigste funnene:

Kontakten mellom politikere og velgere – ordførerne mest aktive

- *Ordførere som har den mest utstrakte, og hyppigste, kontakten med ulike aktører i kommunen og lokalsamfunnet.*
- 92 prosent av ordførerne sier at de daglig/ukentlig har kontakt med innbyggere via tradisjonelle kanaler.
- En betydelig del av kontakten går også via *e-post*, 58 prosent av ordførerne oppgir at de daglig/ukentlig er i kontakt med innbyggere via e-post.
- Rundt *halvparten av ordførerne har tilsvarende kontakt med interessegrupper og foreninger, og her er e-post nesten sidestilt med tradisjonelle kanaler.*
- Andre lokalpolitikere har ikke like hyppig kontakt med innbyggere, og her er det større forskjeller i bruken av kanaler.
- Mens 72 prosent oppgir at de daglig/ukentlig har kontakt med innbyggere via tradisjonelle kanaler, oppgir bare en femtedel at denne kontakten skjer via e-post.
- E-post har bidratt til at lokalpolitikere nå er i kontakt med et større spekter av innbyggere enn tidligere. En tredjedel av lokalpolitikere rapporterer at de gjennom e-post er kommet i kontakt med nye grupper i befolkningen. Intervjuene styrker inntrykket av at innbyggerne har lavere terskel for å kontakte lokalpolitikere gjennom e-post enn gjennom telefon og direkte kontakt.
- Det er ikke er så store forskjeller mellom politikere i ulike aldersgrupper når det gjelder å bruke e-post til å kommunisere med innbyggerne.

Internett og e-post bidrar til å styrke lokalpolitikerrollen vis a vis kommuneadministrasjonen

- Politikere rapporterer om at Internett og e-post har forbedret deres muligheter for å innhente alternativ informasjon (i forhold til den de får fra kommuneadministrasjonen).
- Over halvparten av kommunestyremedlemmene rapporterer at de i stor eller nokså stor grad innhenter informasjon fra nettsidene til sitt eget parti, mens hele 60 prosent rapporterer at de innhenter informasjon fra databaser som KOSTRA, effektiviseringsnettverkene og liknende.
- En tredjedel av kommunestyremedlemmene rapporterer at de i stor eller nokså stor grad innhenter informasjon fra andre kommuners hjemmesider.
- Ordinære kommunestyremedlemmer er mye mer aktive i å innhente relevant informasjon (for politisk beslutninger) fra nettsider enn det ordførere er.
- Lokalpolitikere rapporterer dessuten av IKT har økt deres muligheter til å kontrollere administrasjonens arbeid. Halvparten av ordinære kommunestyrerepresentanter og nesten 70 prosent av ordførere mener det hadde vært vanskelig å kontrollere kommunens tjenesteproduksjon uten IKT.

Oppsummert finner vi at digital kommunikasjon bidrar til bredere kontaktflate og økt kontakt mellom politikere og folkevalgte i kommunene. Digitale kommunikasjonsformer kommer i tillegg til de tradisjonelle, og erstatter ikke de "gamle". Med utgangspunkt i dette kan vi si at epost og hjemmesider er blitt integrerte kommunikasjonskanaler i lokaldemokratiet, men brukes i mindre grad enn tradisjonelle kanaler.

Når det gjelder fordelingen i befolkningen finner vi (som forventet) digitale skiller mellom grupper, men *alder* har overraskende liten effekt på bruk av IKT til tross for den oppmerksomhet

forskjeller mellom aldersgrupper i bruk av IKT har tiltrukket seg, men dette kan kanskje forklares ved at det ikke er en skillelinje mellom *de som er politisk aktive*. Det virker som om *politisk aktive uansett alder bruker IKT*.

Prosjektets mål i forhold til resultatene

Et viktig mål ved prosjektet var å bidra til kompetanseoppbygging og kunnskap om hvordan IKT inngår i lokaldemokratiet. Resultatene ovenfor gir et bilde av dette, og kort oppsummert vider disse at IKT går inn både i den offentlige meningsdannelse og i den formell og uformelle kontakten mellom velgere og valgte. Våre resultater viser ikke grunnleggende endring, men gitt at IKT ikke har vært en integrert del av norske kommuner i mer enn 5-10 år, er dette heller ikke noe vi ventet å finne. Det vi ser konturene av, er et lokaldemokrati som integrerer IKT-løsninger i utstrakt grad, og der løsninger som inngår i rutinepolitikken, bidrar til å lette hverdagen for tillitsvalgte, og gir bedre informasjon til publikum. Et eksempel er Politikerportalen i Drammen. Et annet mål var å bidra til å e-demokratiltak i kommunene. Dette målet har vi ikke nådd innenfor hovedprosjektet i prosjektperioden, men dette skyldes nok også at de mest brukerorienterte delene ble tatt ut av hovedprosjektet og finansiert i egne prosjekter, som for eksempel [e-initiativprosjektene](#).

Samarbeidet og kompetanseoppbygging

Prosjektet har vært et samarbeid mellom forskere ved IMK/UiO, lokaldemokratigruppa (DEMOS) på NIBR og ØKS/HiO. Forskningen har foregått ved alle tre institusjoner, men det er selvsagt slik at de forskerne som har vært hel- eller deltidslønnet har gjennomført det meste av forskningsarbeidet, dvs. Due ved IMK og Winsvold og Hansen ved NIBR. Fra prosjektleders side er det viktig å framheve at de tre institusjonene har vært likeverdige partnere, og at samarbeidet i prosjektgruppa har hatt preg av veldig godt samarbeid, kunnskapsdeling og kompetanseoppbygging på et høyt faglige nivå og på tvers av institusjoner og disipliner. Prosjektet har også hatt stor nytte av kunnskapsdeling og samarbeid med KIM-prosjektene *Internett i endring III, Participation and play, Medieestetikk, Makten på nettet, makten i nettet: Informasjonsregimer i 24-timersdemokratiet og IKT: Utfordringer for demokratisk styring og kontroll?* og med det danske MODINET-prosjektet.

Betydning og nytteverdi av resultatene fra ILD

Et av prosjektets mål var kompetanseoppbygging og kunnskapsdeling mellom forskere fra ulike felt. Det har vi uten tvil fått til innenfor prosjektgruppa og ikke minst i samarbeidet med andre forskere. I seg selv er dette en stor vinning, fordi det skaper bedre og mer ressurseffektiv forskning å dele viten og kompetanse. I tillegg har ILDs resultater gitt mer kunnskap om hvordan IKT brukes og innvirker på informasjonsflyt og politisk virksomhet. Resultatene har implikasjoner for forståelsen av demokrati og kommunikasjonsformer langt utover de fire kommunene som er inkludert i prosjektet.

Lokaldemokratiet er en dimensjon i endringen av demokratiske styringsformer innenfor og utenfor statenes grenser (e-government, e-governmentality, nettverkssamfunn) som utfordres av teknologiske endringer. ILDs resultater er derfor mest interessante i en større, komparativ sammenheng. Studier fra Danmark i regi av MODINET-prosjektet ved Københavns Universitet støtter noen av våre funn: IKT er i ferd med å bli fullt integrert i lokaldemokratiet, men de nye kommunikasjonskanalene brukes foreløpig mindre enn tradisjonelle kommunikasjonskanaler.

Både MODINET-prosjektet og ILD har stilt spørsmål om hvilke demokratimodeller som er best tilpasset bruk av IKT, og har ledd etter svar på dette i *bruken* av nye medier (Skogerbø 2006).

Likevel er det ikke lett å gi enkelt svar på sammenhengen mellom demokratiutvikling og teknologiutvikling. Analyser av demokrati og ny teknologi legger ofte et diskursdemokratisk eller deltakerdemokratisk perspektiv til grunn, men vi finner få indikasjoner på at ny teknologi i seg selv øker deltakelsen eller bedrer kvaliteten på den demokratiske samtalen. Det vi kan stille spørsmål om, med støtte i våre egne data så vel som i teori og andre undersøkelser, er hvorvidt innføringen av IKT er til fordel for utviklingen av det vi kan kalle nettverksdemokratiet og til ulempe for det tradisjonelle konstitusjonelle demokratiet? Resultatene både fra undersøkelsene av hvem som deltar i nettdebatter og av ordførernes utstrakte kontakt med interessegrupper kan tyde på dette. Det er den politiske eliten, de organiserte interessene og de allerede på politisk aktive som ser ut til å hente ut mest av gevinsten med IKT.

Vi tror kunnskapen fra ILD er interessant for alle som er opptatt av hvordan demokratiet utvikler seg i samspill med ny teknologi, det være seg lokal- og andre politikere, kommuneansatte, forvaltningen og selvsagt andre forskere. Men vi tror også at helt vanlige velgere og borgere kan ha nytte og interesse for mer kunnskap om dette. Lokaldemokratiet er den nærmeste politiske arena for de fleste borgere.

Resultater som ferdigstilles etter prosjektslutt

I prosjektets ikke-ferdigstilte publikasjoner (se under) ligger det *to doktoravhandlinger*, altså én mer enn planlagt. Den første, Beathe Dues, vil ferdigstilles innen utgangen av mars 2007 og leveres til bedømming. Denne er fullfinansiert av prosjektet. Den andre avhandlingen er blitt til underveis, ved at Marte Winsvold er tatt opp på Phd-programmet i statsvitenskap og har brukt prosjektets datamaterialet som grunnlag for sine analyser. Hun er delfinansiert av prosjektet, gjennom de lønnsmidler som prosjektet har overført til NIBR. Innleveringsdato er ikke klar ennå, men artiklene er under ferdigstilling. ILD vil sannsynligvis også gi bidrag til *en tredje doktorgrad* ved at Gro Sandkjær Hanssen også er tatt opp på Phd-programmet i statsvitenskap, og vil ha tilgang til å bruke datamaterialet i sine analyser.

ILD samarbeider med tre andre KIM-prosjekter ved IMK/UiO om boka *Digitale dilemmaer*, som er støttet av KIM. Den er under arbeid og skal komme ut i november 2007. I den vil det inngå to artikler fra ILD (se under).

Følgende publikasjoner er under arbeid og vil bli publisert i 2007 eller senere:

Askim, Jostein and Gro Sandkjær Hanssen (forthcoming) "Some like it soft? Receipt and use of citizen input by councillors in Norwegian local government". Sendt til vurdering i *Public Administration*, 29 .1. 2007

Azungi, Carol og Due Beathe (sendt til internasjonalt tidsskrift) "Local Community, Youths, ICT and Civic Engagement: Practices and Paradoxes in Uganda and Norway".

Due, Beathe (2007 - arb.tittel) *Å skape flere rom for mangfold – en studie av forventninger til unge menneskers digitale politiske engasjement*. Doktoravhandling. Innleveres ultimo mars 2007.

Due, Beathe (2007 – under arbeid) “‘Slik det er i dag er vi tjenesteprodusenter, ikke politikere - noen må tørre å ta den debatten’. Hva slags politikkforståelser møter unge mennesker på kommunal websider?”

Due, Beathe (2007) “Viktige overraskelser – handling, adferd og ideer om forutsigbarhet i bruk av informasjons- og kommunikasjonsteknologier (IKT) i Marika Lüders, Lin Prøitz og Terje Rasmussen (red.) (2007) *Personlige medier. Livet mellom skjermene*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Due, Beathe (sendes til Tidsskrift for ungdomsforskning mars 2007) “‘Make my dreams come true, sånn lokalt sett’ . en illustrasjon av førstegangsvelgeres betraktninger om lokalpolitikk”.

Hanssen, Gro Sandkjær (under arbeid) “Digital Communication – Narrowing the Gap between Politicians and Citizens in Norwegian Local Government?”. Skal sendes *Scandinavian Political Studies* (mars 2007)

Hanssen, Gro Sandkjær og Signy Irene Vabo (under arbeid) ”Lokale styrings- og demokratidilemmaer”, kapittel 6 i Enli, Gunn og Skogerbø, Eli (red) *Digitale dilemmaer*. Oslo: Gyldendal Akademisk (under arbeid, skal publiseres november 2007)

Skogerbø, Eli og Winsvold, Marte (under arbeid - 2007,) ”Dialogens dilemma” (arb.tittel) i Enli, Gunn og Skogerbø, Eli (red.) *Digitale dilemmaer*. Oslo: Gyldendal Akademiske (skal publiseres november 2007).

Vabo, Signy Irene, Gro Sandkjær Hanssen og Inger Marie Stigen (under arbeid) ”Digitalisert informasjonsinnhenting i kommunene. Konsekvenser for politikernes representasjonsfunksjon?” Under arbeid, skal sendes til vurdering i *Tidsskrift for samfunnsforskning* våren 2007

Winsvold, Marte m.fl. (under arbeid) “Online forums in the public sphere: A comparative study of the democratic function of online forums in Estonia and Norway” (arbeidstitel).

Winsvold, Marte (under arbeid) “Online debates – merely virtual? An analysis of the position of online debates in the local public sphere of four Norwegian municipalities”. Sendes *Scandinavian Political Studies*, evt. *Javnost – the Public* våren 2007.

Winsvold, Marte (under arbeid) “The net debate as arena for political participation: Deliberation, fistfight or practicing?” Sendes *New Media and Society* våren 2007.

Winsvold, Marte (under arbeid) “Why do people participate in political online debates?”. Ferdigstiltes våren 2007, sendes internasjonalt tidsskrift.

Winsvold, Marte (under arbeid) *Lokal digital offentlighet* (arb.tittel). Doktoravhandling.

Videre oppfølging, formidling og utnyttelse av resultatene

Resultatene fra prosjektet vil bli formidlet på ulike måter i tillegg til vitenskapelig publisering:

- Konferansen *E-demokratiet: forventninger og praksis* som prosjektet arrangerer 15.3.2007. Konferansen er åpen for alle, og invitasjoner er gått bredt ut til alle kommuner fylkeskommuner, lokalaviser, webansvarlige i kommuner, forskere m.m. På konferansen er det et mål å nå *brukerne* og *utøverne* av lokaldemokratiet.
- Videre vil prosjektets *nettsider* være en viktig formidlingskanal for resultater. Vi vil legge ut både publikasjoner, kortere sammendrag og annet stoff på hjemmesidene framover. Prosjektet er forlenget ut 2007, selv om NFRs bevilgningsperiode er over.
- *Medieformidling* av prosjektets resultater er et uttalt mål og prosjektets forskere arbeider både med kronikker og annen medieomtale.
- Resultatene vil blir brukt i *undervisning* på HiO og UiO.
- Tilbud om *foredrag* og formidling av resultater til *enkeltkommuner*
- Det vil blir skrevet flere *konferansepapere, artikler m.m.* på grunnlag av det store innsamlede materialet.
- Grunnlag for *nye prosjekter*.